

Perhe-elämä ja väestönkehitys varhaisissa maatalousyhteisöissä

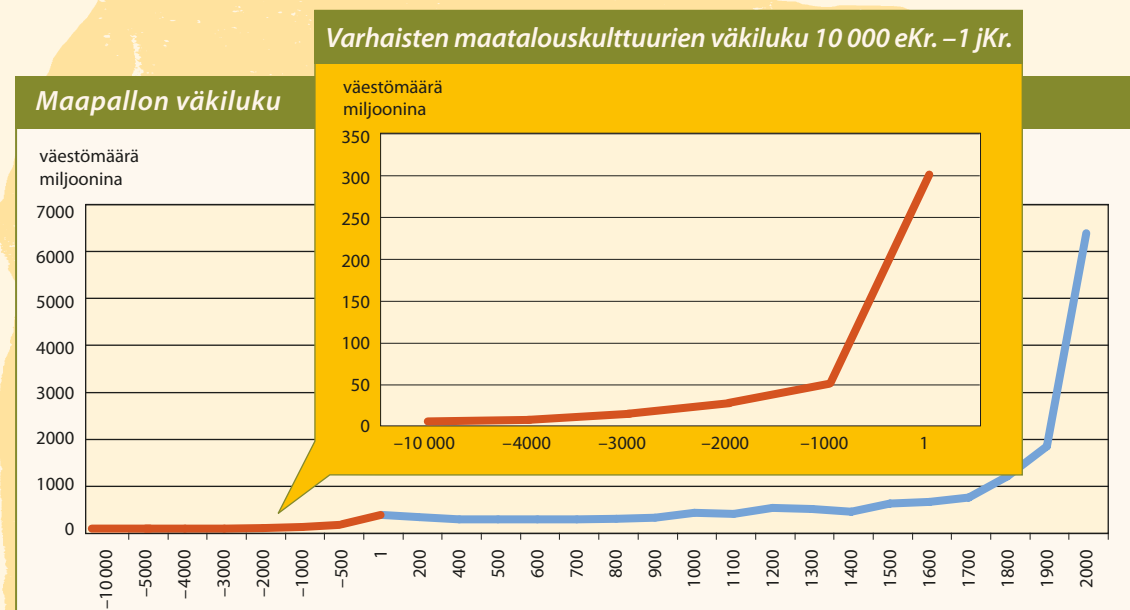
Maatalousyhteiskunnassa asuttiin paikallaan, usein samassa talossa tai kylässä jopa koko elämän ajan. Perheen merkitys korostui. Vanhemmat jättivät kuoltuaan lapsilleen talonsa, peltonsa ja muun omaisuutensa. Periminen ja samalla avioliittojen suunnittelu tuli tärkeäksi. Perimisen vuoksi yhteisöstä muodostui vahvasti patriarkaalinen: mies oli perheen pää ja suvun polveutuminen laskettiin hänestä. Moniavioisuus oli paikoin yleistä.

Kun maanviljelys levisi Pohjois-Eurooppaan, suurperheet olivat siellä tavallisia: saman katon alla saattoi asua sisaruslapsineen ja isovanhempineen. Näin saatiin lisää työvoimaa varsinkin kaskenraivaukseen, joka oli suurperheen yhteinen yritys. Ydinperhe oli kuitenkin hallitseva perhemuoto, joka yleistyi kaikkialla. Koska

asutus keskittyi pieniin kyliin, joissa asunnot olivat vierieressä, ihmiset elivät jatkuvasti varsin lähellä toisiaan.

Maatalouden vakiintuminen vahvisti sukupuolten työnjakoa: mies hoiti raskaat peltotyöt kylän muiden miesten kanssa, vaimon vastuulla olivat perhe ja koti. Naiset huolehtivat ruoanlaitosta, polttopuiden keruusta, kudonnasta, astioiden valmistamisesta ja eläinten hoidosta. He osallistuivat tarvittaessa myös peltotöihin. Lapset ottivat osaa yhteisiin töihin heti kun pystyivät. Lasten määrä lisääntyi, koska suurenkin lapsikatraan hoito oli kylässä helppo järjestää ja vanhemmat halusivat perheeseen lisää työntekijöitä. Perheessä oli keskimäärin kuusi lasta. Toisaalta myös lapsikuolleisuus oli korkea, sillä kolmannes lapsista kuoli pienenä tauteihin. ■

Egyptiläinen perhe palvelijoineen hautamaalauksessa noin 1100-luvulta eKr. Maalauksia ei tehty ilahduttamaan aikalaisten silmiä, vaan niiden oli tarkoitus säilyttää muisto kuvan henkilöistä tuleville sukupolville.

- Kun maatalous yleistyi noin 10 000 vuotta sitten, maapallon väkiluku alkoi kasvaa ensi kertaa pysyvästi ja nopeutuen. Ajanlaskun alkuun mennessä maailman väestö lisääntyi viidestä miljoonasta noin 300 miljoonaan eli kolme kertaa enemmän kuin edellisen 100 000 vuoden aikana. Väestö kasvoi kaikkialla maapallolla.
- Nopeutunut väestönkasvu johtui ilmaston lämpenemisestä ja maatalouden yleistymisestä.

- Maanviljely antoi ihmisille varmemman toimeentulon kuin metsästys, ja sitä voitiin laajentaa lisäämällä työvoimaa.
- Maanviljely suosi väestönkasvua, eikä väkilukua ollut tarpeen rajoittaa.
- Väestönkasvu ei ollut tasaista. Väkimäärä lisääntyi hyvinä vuosina nopeasti, mutta sitä myös hidastivat aikaisempaa useammin kulkutaudit. Ne levisivät entistä tehokkaammin asutuksen tihentyessä.
- Myös katovuodet ja sodat vaikuttivat väestönkasvuun. Maatalousyhteiskunnan väestökriisit olivat yleisiä ja toistuvia lähes meidän päiviiimme asti.

Mitä pöytään katettiin?

